

Közel-Nyugati Levél

Megjelenés éve: 2009 | Lapszám: 1 | Szerző: Nick Elsdorf

RÉMEKET LÁTOK

Meghalt a cselszövő. Egy úgymond melegbárból távozva százhetvennel száguldott, vérében legalább fél liter vodkát cipelt. Szép tőle, hogy csak egy betonoszlopot gázolt el egy falu közepén. Karintia ravasz herceget, Jörg Haidert heteken át siratta Ausztria apraja-nagyja. Egykori sajtósa, majd szóvivője és helyettese a hercegi pártban, kivel gyakran mutatkozott szoros testközelben, elbőgte magát a kamerák előtt. A mindössze 27 éves, szoláriumbarna, összetört ficsúr *mein Lebensmensch*nek nevezte főnökét, ezt fordította a mindentudó magyar sajtó – dévajul kacsintva – „életem férfiának”. Holott a *Mensch* mindenekelőtt embert jelent a németben (vö. istenmencs), s nem csupán egy szerelmes hölgy/ úr nyilatkozhat így „az ő emberéről”. A ficsúr – nevét nem kell megjegyezned, nyájas olvasó – mindössze pár napra örökölte meg a pártot az ő kedves barátjától. A *Szövetség Ausztria Jövőjéért* (Haider halálával pártját is nyugodtan elfelejtheted) egy szempillantás alatt a kevésbé meghatott helyi erők martaléka lett.

Hatódni – bevallo – én sem hatódtam. Inkább csendben viszolyogtam tovább. A náci nosztalgiák, a kicsinyes intrikák, a szimpla hazugságok – ezek ma is legfeljebb bosszantanak, amikor Haiderre gondolok. A tartós viszolyt egyik alantas újításának köszönheti. Sajnos felfedezett egy modern, sőt, posztmodern szerepet a közéletben, s e szerepet – kit érdekel most a parányi Ausztria?! – tálcán kínálta a gyorsan tanuló kelet-európai új-populistáknak. Akiknek így manapság már nem kell feltétlen belemerevedniük narodnyik illúzióikba és naftalinszagú sovinizmusukba. Amikor épp nem ádázkodnak vakmerő népfiként, meg van engedve nekik a nagytőkés jó barát, a drága terepjáró és a csináltatott úri cipő. Például egy Haider-stílusú férfit (ahogy itt mondják, *Buberlparte*) élén. S Berlusconi-től eltérően, nincs szükség arra sem, hogy mielőtt felesküdnének „a zemberek” képviselőre, médiacézárként tengessék életüket.

Enyeleg

Állami temetés, katonák, zászlórengeteg, rezesbandák tömkelege. Gyászperc az iskolákban. Özvegy elszántan bóg, kormányférfiak álszenten komorognak, helyi nénikék – olyik népviseletben, olyik meganercben – sírnak-rínak. „Ő volt a mi Lady Dianánk” – rebegik bele a mikrofonba. Az újságírók velük gyászolnak. Elment egy felvágott nyelvű botrányhős, itt hagyva unalmas tanítványát, akit elárult, s aki elárulta őt, Hans- Christian Strachét (szintén fasisztoid legényegylet sarja, szintén bárkivel koalícióra lép), aki most versenytárs nélkül maradt. Ezentúl szabadon garázdálkodhat az osztrák választópolgárok majd egyharmadának körében: ennyien szavaztak néhány hónapja a Haider és (korábban Haider, ma) Strache elnökölte pártokra az Alpok alján. Az ormairól nem is szólva. Durván 10% az előbbire és 20 az utóbbira.

Köztük rengeteg fiatal, akiket a választói korhatár 16 évre történt leszállítása (szoci találmány) szabadított rá a demokráciára. Egy képviselő ismerősöm pontosan tudta, oh jaj, mi lesz ebből. Újabban neki jutott ugyanis az a megiszteltetés, hogy szakmunkástanuló gyerekeknek hétről-hétre bemutassa a parlament épületét. „Azt mondja inkább, hol ül a Strache!” – türelmetlenkednek az inaspalánták, amint belépnek az ülésterembe, köztük az Ali-Ahmedek és a Zoricák is. „Miért is? – fordul ilyenkor hozzájuk a honanya szomorúan felvonva szemöldökét. „*Denn er ist so cool*”. Innen nincs tovább. A fogtechnikus Strache sajnos elérte, amit a jogi doktor Haider alig. Miközben folyamatosan táplálta xenofób célközönségét alja szövegekkel az „idegenbűnözésről” és az iszlám ártalmairól, magához tudott édesgetni számtalan, már lecövekelt (ergo a most érkező honfitársaiktól tartó, őket lenéző) külföldit is, köztük például a szerb emigráció jórészét. Nem kellett megerőltetnie magát. A nyárvégi kampány során elég volt néhányszor ostromoznia a szerbséget ért történelmi igazságtalanságokat, illetve egyetlen egyszer ellátogatnia bécsi főtemplomukba, bizonyítandó: tud három ujjal is keresztet vetni. Ennél is többet hozott azonban a konyhára, hogy *brojanicával* a csuklóján pózolt az óriásplakátokon. A világoskék ortodox rózsafüzér jól passzolt mind pártja, mind pedig saját szeme színéhez. Zselés hajzatú, hamiskás mosolyú, farmerben feszítő közepes férfiideál. Aki mellesleg tud számolni: az osztrák állampolgárságú szerbek létszámát (kisebbitendő) összevetette a szavazásra jogosult egyéb balkáni bevándoroltakéval (kivonandó), és rájött, a különbség néhány tízezerre rúg. Nem beszélve más keleti keresztényekről. Ami engem illet, a *Deutsch statt nix verstehn* jelszóval ugyan elevenemre tapintott, ám a *Heimat im Herzen* szlogenje hallatán megnyugodtam: lám, ő sem imádja Csernyisevskijt. Még szerencse, hogy nincs választójogom.

De kit érdekeltek Strache kisstílű furfangjai a császárvárosban, amikor végre lehetett a „vajon buzi-e volt Haider?” sorskérdésén csámcsogni. Csak félve tette fel néhány zszurnaliszta az ennél kicsit sorsabb kérdést: miként van az, hogy bár úgy tűnt, az évtizedek alatt a megboldogult minden egyes testi és lelki porcikáját (a gaz náci apukától egészen a bőrnadrágban vezetett Porschéig) átvilágította már az osztrák sajtó, ágyékát valahogy végül mégis kifelejtették a kutakodásból? Pedig Haider nem titkolózott. Szívesen forgolódott vele egyneműek társaságában, időnként még képeket is közöltek a lapok az ihletett pillanatokról, midőn például filctollal autogramot kanyarít ifjú férfiak (nagyobbacska kamaszok) csupasz mellkasára. Az is furcsa volt, hogy pükt a homoszexuálisok ellen nem uszított. No és az a sok snájdig fiatalember pártja vezérkarában? Hát meghitt barátsága Kaddhafi fiával? Élvezte a veszélyt, a nyilvános kétértelműséget. A minden határt oda-vissza áthágó gátlástalan *Grenzgänger* mintaképe, gonosz kaméleon – hajtogatták bírálói. Időnként persze hír lett a temérdek sejtésből és sejtetésből, Elfriede Jelinek egyszer ki is mondta a „király meztelen”-t a maga kérlelhetetlen – már-már Thomas Bernhard-i – modorában. Haider nem reagált, az újságírók pedig nem kellemetlenkedtek. Akkor sem, amikor a saját szemükkel látták, hogy a legnagyobb politikai válságok közepette (EU-szankciók, pártszakadás stb.), miközben politikustársai a stúdióban verejtékeznek, ő vidáman enyeleg a segédszemélyzet ifjabb férfi tagjaival, ahelyett, hogy élet-halál interjúira készülne.

Ennyire gáláns volna az osztrák közvélemény? Ily megengedőek lennének a karintiai matrónák? Talán örök védnöke, a *Krone*, a Lajtán inneni politikát uraló bulvárlap határozott úgy, hogy nem bolygatja a katolikus országban bolygathatatlant? Vagy egyetlen nagy balhéért nem akart odadobni oly sok vevőcsalogató majdani címlapot Haiderrel a közepén? Esetleg a politikai riválisok tartottak attól, úgy a szocialisták, mint a konzervatívok, hogy a megtámadott az újabb botrányból ismét megerősödve kerül ki? Hisz régebben ez történt unos-untalan, függetlenül attól, hogy Haider épp Hitler foglalkoztatáspolitikáját dicsérte vagy saját hazáját nevezte

ideológiai torzszülöttnek. Hát a zöldek és a liberálisok? Elképzelhető, hogy őket sem csak a politikailag korrekt tapintat vezette, hanem (most gonosz leszek) attól is félték, hogy ha lehull a lepel, akkor ellenfelük – mint annyiszor – új követőkre talál, elcsábítva eleddig egyedül megbízható szavazóikat? Ráadásul úgy, hogy közben megtartja házi homofóbjaikat is. Akár anno az ónagynémet és a velük perlekedő újosztrák nacionalistákat. Vagy mindannyian attól rettegtek, ők lesznek a következők, akiknek a fehéreneműje alá kukkant a média?

Haidernek meg kellett halnia, hogy a haraszt zörgésén túl másodpercekig a szélről is beszélni lehessen... hogy aztán ismét ne lehessen, és a kocsmai törzsasztaloknál helyreálljon a nyugalom: „a bécsi firkászok már megint megpróbálták befeketíteni a mi Jörglünket, de jól pofára estek.” A keserű özvegy tüzet okádkodott a rendőrökre, hogy azok miért nem emberölés tárgyában nyomoztak, hogy a férje nem is 170-nel száguldott lakott területen, hanem csak 140-nel, meg hogy meghamisították a véralkohol-vizsgálatot, mert Haider – tudvalevő – mindig is szódavizes gyerek volt. Egyébként is, ha bármi gyanúja támadt volna arról, hogy drága férje félrelépeget, pláne „olyanokkal”, ő azonnal elvált volna. Lassan a számos tanú láttára elkövetett perpatvar is a feledés homályába vész, melynek következtében a *Lebensmensch* feldúltan kirohant a veldeni diszkóból (naná, egy pletykalap ünnepségéről), barátja-helyettese a nyomában, szóváltás az autóban, Haider elviharoz, ekkor látták utoljára egymást. Hazafelé a vezér tett egy kerülőt, és betért egy lokálba (azért se írom le még egyszer a „melegbár” szót), valószínűleg a vodka túlnyomó része itt szállt belé, miközben egy ifjúval vagy másfél órán át bizalmasan csevegett. Ám ezek csupán a baljós tények, pontosabban tényféleségek.

Szomorúbb, hogy meglehet, már sose tudjuk meg, miért hallgatott évtizedeken át minden egyes, Haider által sűrűn váltogatott (lejáratos) titkár-, ügyvezető-, pártigazgató- stb. szépfiú, ha főnökük kezdetben csakugyan tette a szépet nekik. Miért tűrt a feleség, a két nagylány? Miért nem lázadtak fel a melegszerkezetek, amikor a néptribun keresztény erkölcsről, férfivirtusról szépelgett? Miért elégedett meg a sajtó azzal, hogy homályosan és többnyire történelmileg célozgatson némely – inkább német, mint osztrák – homoszexuális nácira (vö. Wilhelm Reich és az SS-jel mint kopuláló férfpár)? És miért tért vissza sebesen és büszkén íratlan törvényéhez, miszerint – a *Die Presse*-t idézem – „egy politikus magánéletéről kizárólag akkor adunk hírt, ha azt ő maga tematizálja”. Magyarán szólva, ha például Strache holnap belerúg egy román koldusba az utcán vagy leköpi horvát házmesterét, szigorúan magánéletileg persze, hallgatni fog a mély, de a felszín is, hacsak nem kezdi magyarázni tettét. No de ne legyünk ily szigorúak, s maradjunk az ágy közelében. Eszerint egy koszovói albán szerető ténye nem lenne elegendő a szerbek nagy barátjának, hogy bekerüljön az újságba, akkor se, ha az illető hímnemű. No és ha védtelen gyermek? Nem mintha az egyik a másikból következne...

Elfojtás, kollektív amnézia, prüdéria – mintha már használták volna e fogalmakat az állítólagos osztrák néplélek ábrázolására. Hisz – ugye, elhiszed nekem, nyájas olvasó – korántsem az itt a bökkenő, hogy Haider – esetleg – a férfiakat (is) szerette, s még csak nem is az, hogy – mint oly sokaknak – nem volt mersze a Nagy Coming Outhoz. Hanem az, hogy meglehet, kitűnően megfért benne e vonzalom és e többszörösen meggyötört kisebbséghez való tartozás más, többszörösen meggyötört kisebbségek (legyenek azok a szociális segélyen élők, az ausztriai szlovének vagy a kelet-európai vendégmunkások) masszív gyűlöletével. No meg az, hogy bár Haider mindkét pártját (egykor a Szabadságpártot, később a Szövetséget) valószínűleg a homoerotika is kormányozta, mégis eltűrte, hogy ha ő nem is, fess adjutánsai vidáman buzizzanak. Leginkább azonban az, hogy miért nem járt utána senki annak, hogy e feltételezett vonzalom megélése nem vezetett-e véletlenül esendő emberi lények méltóságának csorbításához

(netán épp olyan ifjak esetében, kiknek népei ellen Haider nem győzött uszítani). Ha bebizonyosodik, hogy nem vezetett – *Kruzifix*, de strapás ez a felebaráti szeretet! –, ma esendőbbnek látnám az elhunytat is.

Az osztrák média ballib érzelmű csapatai beérték azzal, hogy a *Feschismus* – *Faschismus* szójátékba fojtsák undorukat. Evidens, elvakítja őket a nagy luxus: a *Ring* nem tartozik a nyári népszokások közé a kordonba zárt menekülés, nem repkednek savas tojások és gyűlöletfröcskök, amikor a meleg vonulnak (sok-sok politikussal karöltve), és a „zsidó köcsög” kifejezést sem hiszem, hogy megértenék e tájon. Kivéve persze a Bécsben élő izraeli fazekasok népes táborát. A *Naschmarkt* környékén mindmáig él és virul a *Rosa-Lila Villa*, melyet 1982-ben foglalt el a homo közösség (azóta már a *queer* is), előbb- utóbb a szocialista városi tanács támogatását is elnyerve. És kiváltva Haider egykori bécsi főemberének haragját, aki e villát nem átalította államilag szubvencionált bordélynak nevezni. Konzervatív politikus viszont nem venne a szájára a magyar „homokosnak” megfelelő stílusértékű kifejezést, itt *Debrecintől* alig néhány száz kilométerre. Pedig a fertelmes análmorban – hogy úgy mondjam – feneketlen mélységű német nyelv ontja az ilyeneket. A *schwul* szinonimáiból szemezgetek abban a reményben, hogy hevenyészett fordításaim nem gazdagítják majd édes anyanyelvemet: farbarlangkutató, bélszurkáló, análakrobata, tojáscsókoló, hátultöltő, kakadöngölő, popólovag, seggkalóz, csatornatisztító stb. A kísértés tehát óriási. A politikai önuralom is.

Szidol

Fasizmus és undor – a nyálkás szavak hallatán (turul, őrsereg, árpádsáv, magukfajta, romaerőszak, elkülönítés, bezárás, fegyelmezés, buziverés, zsidóírtás) már rég elment a kedvem, hogy hasogassam a szőrszálát: vajon ez az alak ott a tévé képernyőjén tényleg annak a bizonyos nácinak a reinkarnációja? No de horog vagy nyilas-e az ő keresztje, barnában, feketében vagy zöldben pompáznak-e rohamosztagei, oszt hogy köszön az a sok délceg ember (néMBER, újabban gyerek) a karjával? Van-e már örök vezére? S az fajt véd-e, és ha igen, vajon kitül? Vagy – elnézést a képzavarért – inkább Mussolinira, netán Francóra hajaz? Ábrándos vagy bicskás hungarista? Aki értem, Árpád unokájáért (na jó, Meitner Árpád) masíroz az utcán, az náci, neonáci vagy „csak” reformnáci? A Vaszgárda, a Hlinka-Gárda, a Guardia Civil vagy az Ifjú Gárda tagja? Usztasa vagy csetnik-e a lelkem? Lenin-fiú, kínai kulturális forradalmár, kulákverő ávós vagy pufajkás? Esetleg csak egy tomboló közrendőr? És mi van a kezében: vipera, baseball-ütő, szamurájkard, könnygáz-puska, Molotov-koktél, sörétes fegyver, kézigránát, csőbomba? Vagy elege van már a kisipari megoldásokból? Pénzért csinálja, balhéból vagy hisz is benne? Esetleg mindhárom okból. Elhatárolódott már tőle az úgymond mérsékelt jobb/baloldal? Azért se kérdezek, azért se definiálok, inkább mosolyt erőltetek orcámra. „Szerencséd van – állítják pesti batátaim –, hogy arcizmaidat időd jórésztében Ausztriában edzheted.” Szó, mi szó, erre felé nincs Osztrák Gárda, nem teszik fel a „cigánykérdést” és az antiszemitizmus is szalon. David Irvinget pedig rögtön sítire vágják, mihelyt belép az országba. Szerencsém van?

Ami igaz, az igaz, nem szolgálhatok felháborodott beszámolóval arról, hogy a szudétanémet ifjúsági szövetség felső-ausztriai Birodalmi Sas Rohamcsapata ismét megkoszorúzta volna Grün am Eis (ma Ěidovska Zmrzlina) ezeréves Teuton Tölgyét, emlékezve a Beneš-dekrétumok nyomán elkövetett gaztettekre a helyi németajkú kisebbség ellen. Nos, effajta demonstrációra tudomásom szerint még nem került sor (bár igény lenne rá), mindössze Dél-Tirolban vonulgatnak nagy néha a mind aggabb germán-közeli honvédők. Ők, ha mindenképp választaniuk kéne, tartok tőle, hogy a Romantikus Erőszak helyett vénségükre beérnék az

Egészséges Fejbőrrel is. Arról se tudok jelenteni, hogy a Rapid, az itteni (egyébként erősen szoci kötődésű) Fradi ultrái szálltak volna ki, mondjuk Szombathelyre ígét ragozni (*wir waren, wir sind, wir werden sein*), még hozzá egy piros-fehér-piros Nagy-Ausztria térkép kíséretében. Nem, ők is otthon maradtak, hogy április 21-én kibonthassák stadionjukban a „Boldog születésnapot 18!” molinót, rácáfolva Európa egyik legszigorúbb náciitlanítási törvényére. (Megfejtés: keresd a latin ábécé első és nyolcadik betűjét!) Bevallom, nekem – úgy látszik, finnyás libertárius ízlésemet legyűrte az önzés – kezd tetszeni ez az állami regula. Oltalmában nem kell naponta hallgatnom a barna hadovát (a radikál- rapidosok például nem hív(hat)ják magukat *Aryan Greens*-nek), és látom a nyakon duzzadó ereket, aki pedig mindenáron gyűlölködni akar, annak legalább egy csöppet meg kell erőltetnie a fantáziáját, amikor a világ színe elé lép. Mint halála előtt néhány héttel Haidernek is, amikor kifundálta, hogy a Karintiában bűnözéssel gyanúsított külföldieket egy – figyelem – *Sonderanstalt*ba száműzi a *Saualm* (Disznólegelő) nevezetű hegyen, de nyugalom, ez még nem a végállomás (itt gondosan az *Endziel* szót használta az *Endlösung* helyett), az majd a kiutasítás lesz. Kettő híján hús.

Azért ez mégsem teljesen ugyanaz, mint vasárnap reggel arra ébredni egy festői szigetközi faluban (ahol víkendezni szokott az Elsdorf család), hogy a Duna-partról aligha félreérthető nemzetirock-dal üvölt libákról, kék színről, elvágandó nyakról és a késről, mely majd igazságot tesz. Az effajta zenei élvezetre égető a szükség, mindjárt kezdődik a gyereknap ünnepség. Mikor már harmadszor turbózza a talán-nagykorú-talán-nem DJ a gyilkosságra való felbujtást, szerzőné, lelkem kirohan a mezőre, és nyomatékkal kéri a suhancot, hogy, ha meg nem sérti, fejezze be a rágalmazást. „Mi ugyanis zsidók vagyunk” – fűzi hozzá jelentős túlzással. „Na és, én meg cigány” – vakkantja vissza a lemezlovas merev gúnymosollyal hófehér arcán (derűtség a hallgatóság körében). Még annyi fáradságot sem vesz, hogy azt mondja: kedvenc együttese segítségével mindössze a libák étkezési célú likvidálását népszerűsíti. Mindazonáltal tesz egy kis engedményt, ezután átmenetileg tartózkodik a nyíltan antiszemita nótáktól, helyettük az ábrándosan mélymagyar szerzeményeket nyomatja. A fiatalság együtt él a zenével, kívülről fűjják az összes dalszöveget, még nem részegek. Örömmel értesülök tőlük arról, hogy országomban „a hegyek, a földek, a folyók a völgyek, a hant, ami eltakar, a kövek, a tűz, a víz és minden 100% magyar.” Megnyugszom. Ha minden, akkor talán én is. De hallom ám: „nem engedünk 48-ból, piros, fehér, zöld zászlóból, az aradi tizenhármát, megbosszuljuk mindahányat, tűzzel, vassal sejhaj, sírva vigad a magyar!” Húha, rohanok értesíteni az osztrák háztulajdonosokat az utcában: jobb, ha azonnal csomagolnak. Kivált, ha zokogni látnak egy boldog falubelit a közelben. (MOL-részvényt bizományba átveszek.) Álljon meg a menet, mi van, ha labancbérencnek minősülök? És hirtelen nem számít a 100%. Inkább megyek, megnézem, hogyan fociznak a gyerekek a falu másik szélén. Vidám a hangulat, se bosszú, se hant, se siralom. A mi bécsi-pesti fiacskánk együtt futkározik a helyi süüvölvényekkel: van köztük 15 és 5 éves is. Persze itt is harsog a gépzene: (fejből idézek) „böki az ajkam a pinád szőre, ej miért nem borotválod azt le?” A felvégen kés, az alvégen penge – itt félek, hamarost felvirrad a köszörűsöknek. Kohn bácsi jut eszembe a régi viccből, aki Vereckénél így hirdeti portékáját: „tegezt, nyilat, fenőkövet tessék, honfoglalás következik!”

Röhögjünk kínunkban? Bízunk az egészet a (gondolat)rendőrségre? Vagy támadjunk ellen, a ránk jellemző eleganciával, bazmeg? Nyájas olvasó, tudod-e, mi az a *Stolperstein*? Német találmány, magyarítva „botlókő”, de csak a szemed akad belé, mert a járda szintjébe helyezik, igazából nem több egy tenyérnyi réz emléklapettnél. A náci által elhurcoltak egykori lakóházának bejárata előtt süllyesztik a flaszterbe e táblácskákat, s az áldozatok neve valamint születési és halálozási éve szerepel rajtuk szerényen. A németek már majd húszezernél járnak,

az osztrákok mindössze pár száznál. A közös nyelv ez esetben is elválaszt: e miniatűr emlékműveket Ausztriában másképp hívják, mint a nagy nyugati testvérnél. Itt „az emlékezés kövei” szeretnék jelezni az utókornak, hogy valaha éltek e tájon zsidók, cigányok, mindenféle antifasiszták, homoszexuálisok, katonaszökevények, Jehova tanúi vagy olyanok, akiket valaminő okból ilyennek tartott a Harmadik Birodalom. Szó sincs állami megemlékezésről, az eredeti cél szerint iskolákból indul az akció, a gyerekek göngyölítik fel a helyi történelmet, s gyűjtik a pénzt a plakettre. Már ahol. Münchenben a város talpalatnyi köz-helyet sem kínál az efféle múltidézésre. A bajor-osztrák határtól keletre-délre pedig végképp akadozni kezd a mozgalom: osztrák, magyar és olasz földön szabotál, ügyeskedik vagy tiltakozik – hol az állam, hol a civil társadalom. És akik a hazát védték, nekik nem jár? Több millió táblát akartok az utcán? És ha „érdemtelenek” is megkapják? Ki gondolja majd a plaketteket? Mi lesz, ha összefirkálják őket? Kedvencem a „szabad-e lábbal tiporni” az áldozatok emlékét?” aggodalma – ugye, nem kell mondanom, ki kezdett el mélységesen szorongani azon, hogy nemcsak a pátosz vész el, de a kórság, pontosabban annak illúziója is?

És valóban, bemázoltak néhány botlókövet, talán részesült néhány elesett német katona is a történelmi dicsőségéből, volt, ahol lefektettek ún. *Schmunzelsteineket* (mosolykő), amely a farsangi karneválok áldozatainak állít emléket, és megesett az is, hogy valakik hagyták, hogy kutyuskájuk a rézre szarjon. Elnézést az illetlen kifejezésért, de az egyik ilyen protesztakció végeredményét saját szememmel láttam, orrommal szagoltam munkába menet, Bécs egyik elegáns kerületében. Ott terpeszkedett a fekália négy egymáshoz illesztett apró táblácska kellős közepén. Hilda, Nathan és Sophie Guttmann, illetve Regina Rosenzweig (geb. Zeisel) laktak egykoron az intézetem melletti házban, emléküket, lám, eltréflizte... ki is? Egy volt hitlerjugend aggastyán vagy egy Haidert gyászoló osztrák juppi? Egy vaksi macedón nagymama vagy egy figyelmetlen svájci kamasz? Mindegy is, ki tette, egy egész hetet adtam neki, esetleg az illetékes utcaseprőnek, horribile dictu, egy felháborodott járókelőnek, hogy lemossa a gyalázatot. Mindhiába. Maradt a jobb külső rüsz. Ezt a lövést Szusza Ferenc is megirigyelte volna. A szikkadt széket gyönyörű ívet leírva egy autó sárhányóján hullott darabjaira. A jó magyar ember ha nem céloz is, talál: egy új Daciát trafáltam telibe. Életem első zsidómentő akciója váratlan sikerrel járt. A réz viszont időközben kifakult. Sietek szidolért, és készülök a másodikra.

A kutya mint az antiszemitizmus titkosügynöke? Nem rossz trükk, ám kicsit fáradságos (hátha az ebnek jobb az ízlése), és aligha nyújt teljes kielégülést a gazdinak. Hisz valójában ő szeretne odacsinálni. Ekképp agressziója nemes lelke mélyére szorul. S pont Freud hazájában ne törne egyszer felszínre a gonosz? Sajnálom, személyes élményeim ritkák és banálisak e tárgyban. Nem csoda, az akadémiai életben hatékony az öncenzúra. Azért persze ismerek megélhetési rasszizmus-kutatót, aki be nem tenné a lábát egy gettóba, és baloldali esztétát is, kinek ajkát a koncentrációs táborokat említve simán el tudja hagyni az *ausschwitz* (kiizzadni) szóvicc-förtelem. Fő tapasztalati terepem azonban az iskola, megszokhattad már, nyájas olvasó. Alamuszi módon, gyermekeimet küldöm a frontvonalba, ők szedik az aknákat, ha sikerül egyáltalán észrevenniük azokat. Ha nem, szerzőné lelkemmel együtt rontunk a harcmezőre, hogy legalább a sebesülteket gondozni tudjuk. Van, hogy magunk is fegyvert ragadunk. Elmondanám legutóbbi hőstettünket.

Magyar ragály

Jön a hír az iskolából (üzenőfüzet), az osztályfőnök sürgősen látni akar. Dani a hatodikat járja, alig múlt 11, újabban fölriad éjjel, reggelente húzza az időt, megfedkedzik a házi feladatokról.

Valami bántja. A kis macsó csak annyit árul el, hogy az egyik fiú az osztályból időnként csúfolja. Remélem, végre megtudok valamit. Az osztályfőnök (civilben matektanárnő) kőarcra fogad: „Herr Elsdorf, az ön fia tegnapelőtt kihúzta a széket a szomszédja alól, aki így a földön kötött ki, még a fejét is betörhette volna. Miután már tavaly is a falhoz lökte egyik osztálytársát (*Schulka-merad* – jaj), súlyos megrovásban részesítem, s ha még egyszer akár egy ujjal is hozzányúl bárkihez, fegyelmi eljárást indítok, és repül az iskolából.” Ajvé, ha ez így megy tovább, el fogom röhögni magam, ver ki az izzadság, hisz 1956 és 1968 között – e két jeles dátum szegélyezte tanulóéveimet – több mint elégszer volt módom hasonló szövegeket hallgatni Pesten („rendesen áll, rám figyel, nem kacarász!”). Önkéntelenül is megmerevedek, de szellemem szabadon szárnyal. Első trükköm (válts angolra, hogy áthidald a hatalmi űrt) sajnos csődöt mond, *Frau Professor* nem beszéli a nyelvet. A második (értsd meg a gondjait: bizony, bizony, nehéz bírni ennyi hiperaktív kiskamasszal) úgyszintén leperreg róla. Meg van győződve ugyanis arról, hogy egyedül az én kiskamaszom nem bír magával, én meg fedezem a gonosztevőt. Sebaj, legalább gyorsan eljutunk a „tettes-áldozat” modellhez, ehhez minden osztráknak születésénél fogva értenie kell – vélem jelentős bizalommal. (Ő valószínűleg azon morfondíroz közben, hogy a magyar apuka inkább a *der- die-das*-t magolta volna be annak idején, ahelyett, hogy a *Täter-Opfer Diskurs* rejtelseibe mélyed.) Merészen megkérdezem, úgy is, mint a vádhatóság-egyszersmind-bíró: nem gondolná, hogy az ember néha akkor üt, amikor már nincs más eszköze, például az önvédelemre? „Akkor sem tűröm a fizikai erőszakot az osztályomban!” – dörög a válasz. „No és, instállom, mit tetszik szólni a verbális terrorhoz: *blöder Ungar*, te semmit sem tudsz, téged itt senki se szeret, az apád biztos építőmunkás, a magyarok mind azok stb. – sorolom az általam eddig ismert sértéseket. A *Bauarbeiternél* (mely hamarabb jelent kubikost vagy culágert mint kőműves mestert) szelíd mosolyt erőltetek a bajuszom alá, hátha ez lesz az archimédeszi pont, melyből közösen mozdítjuk ki meddő eszmecsserénket. Óriási az én tévedésem.

A hölgyet tudniillik cseppet sem rázza meg a feltevés, miszerint talán nem minden magyar vendégmunkás dolgozik az osztrák építőiparban. A tanerő talán még negyven sincs, de már igen szilárd előítéletek rabja. (Nehéz volt például meggyőznünk arról, hogy a Magyar Köztársaság már esztendőök óta az EU tagja, ezért, ha lehet, ne követeljen tőlünk folyton olyan igazolásokat, melyeket eszébe se jut kérni a német vagy francia szülőktől.) „Mit jön maga a szellemi terrorral, ezek kisgyerekek, állandóan ugratják egymást, egyébként is, ne higgye, hogy a maga fia áldozati bárány, a múltkor is otthon hagyta a körzőjét.” A bibliai hasonlat hallatán felöltik bennem, nem lesz ennek jó vége, mindjárt jön Káin is, de amilyen makacs híve vagyok a Felvilágosodásnak, nem állom meg, hogy ne tegyek fel néhány keresztkérdést: (1) Miként magyarázza, hogy Dani sehol másutt nem verekszik? (2) Ön szerint mitől lesz egy gyerek hirtelen feledékeny? (3) Hallotta-e már, hogy fiacskám valaha is azt kiabálta volna a folyosón egy másik fiúnak: *du, blöder Österreicher*? Nem sejtem, mekkora hibát véték hiperracionalista logikámmal. Az első kérdést személyes sértésnek veszi, a másodikat nem érti, s amikor én balga, magyarázni kezdem, hogy ha nem kívánczom valahová reggel, esetleg pizsamában indulok útnak, látom a szemén, hogy szeméremsértést orront. A harmadik kérdés mintha eljutna a tudatáig, de annyira felháborítja a „hülye osztrák” szókapcsolat, hogy alig kap levegőt. Mielőtt lesújtana, gyorsan elköszönök. Elképzelem, amint gyermekem ezentúl ártatlan bárányként béget majd válogatott gonoszságokat, a török gyerekeket szőrös vécépucolónak, az osztrákokat pedig tehénszaros bunkónak nevezve. De nem üt. Alighanem javíthatatlan keleti suttyó vagyok. Az erőszak profétája.

Hazafelé egyik szemem sír, a másik meg szeretne nevetni. Még nem tudom, mi vár otthon. Dani a *Disziplinarverfahren* (fegyelmi eljárás) kifejezés hallatán, melynek inkább csak a karkai mélységét érzi, megnyílik végre. Kiderül, nem egyetlen gyerek sértegeti, hanem az összes fiú az osztályban. S már hosszú hetek óta. Az osztályfőnök szeme láttára, füle hallatára. Állandóan cukkolják, nem ülnek mellé, a lányok után választják be a focicsapatba (megtudom, hogy már a tavalyi csetepaté is így indult), s vele rakatják fel a székeket az asztalra a tanítás végén, mióta beszélgetőpartnerem ezt a büntetést róta ki rá mintegy a székkirántás inverzeként. Hadd vezekeljen a kis vadember. „Dá-ni-el – skandálják a gyerekek boldogan – az enyémet is! De rendesen ám!” Időutazás, elfog az émelygés. Forogni csak akkor kezd a világ, amikor a gyermek elmeséli, mit játszanak a drága fiúk (megjegyzem, a fele legalább egyik szülőjét tekintve külföldi) a szünetben. Danihoz érnek, majd „elkaptam a magyar kórt” felkiáltással fogócskázni kezdenek. Akit megérintenek, az megfertőződik, így terjed az úgynevezett *ungarische Seuche*. Nem tudom, nyájas olvasó, kimerítően ismered-e a *Seuche* szó jelentésárnyalatait. Nos, legalább annyira utal ragályra, fertőre, mint járványra, kórra, betegségre. Stigmának meg egyenesen kiváló. Én, persze súlyosan el vagyok fogulva, nemcsak mint ősz atya, hanem úgy is, mint valaha kíváncsi gyermek, aki a hatvanas évek végén szülei könyvespolcán látta díszlelni a *Die braune Seuche* című NDK-alapművet, mely bevezetett a nemzeti-szocializmus sztálini-ulbrichti mitológiájába (alapotívum: ami barna volt, az nyugatnémet lesz). Ragály ügyben csak ezután jött nálam a sötét középkor a pestissel, a leprával és a kolerával, ideértve a járvány és tisztátalanság kultúrtörténetéről itt-ott olvastakat. Példának okáért arról, hogyan lett *jüdische Seuche* a pestis, később a tuberkulózis, a nácik idején pedig (nicsak) a homoszexualitás. Az Endékából érkező üzenet szerencsére hidegen hagyott, sőt, belém rögzült: betegséggel nem jellemzünk embert, még akkor sem, ha méltónak találjuk megvetésünkre. Nemzetet, fajt pedig semmivel sem. A francba!

De mi volt az osztály baja Danival? Tényleg nem egy verekedős fajta. Inkább nyel és szorong. Csak apjára üt. Lassan összeállt a kép. Az osztály alfa-hímjéről, nevezzük Manfrednek, aki mindig kipécéz egy áldozatot magának, segédeiről, kik hűen követik, s fiamról, aki anélkül, hogy tudta volna, belegyalogolt egy hierarchiába, amikor összebarátkozott Manfred egyik fegyverhordozójával. Dani azt hitte, hárman lesznek majd jóban, és ezt megpecsételendő azon nyomban – magyar módra – meg is kérdezte mindkettőt: „ugye, mostantól barátok vagyunk?” S nem értette, hogy ezt itt tolakodásnak veszik, kivált ha csak a szolgák közt van kiadó hely. Veszteni képtelen, így a visszautasítást tapasztalván tovább erőszakoskodott. Szerzőné lelkem, ki a dolgok megbeszélésének híve, *Mutter zu Mutter*, felhívta Manfred anyját (kikent-kifent, ideges ügyvéd-feleség az itteni Rózsadombok egyikéről), aki hebegett-habogott, de végül kegyesen megígérte, hogy – alkalomadtán – megkérdezi gyermekét, miért vette aranyos fejecskéjébe, hogy elüldözze a „hülye magyart”. Félek, ennek köszönhetjük, hogy az iskolában minden még sokkal rosszabb lett. A bájos Manfred nekiállt terjeszteni, hogy nem érdemes Danival barátkozni, mert nemsokára úgyis elmegy az osztályból. Fiam alaposan összezavarodott (hátha felsőbb erők már el is döntötték, hogy távoznia kell), verekedés helyett árulkodni kezdett, ami korábban nem volt szokása, és egyre-másra hozta haza a rossz jegyeket. Várta, mikor küldik el. Talán akarta is, hogy így legyen. Ekkor ragadtattam magam, amire még soha, s e-mailben fordultam egyszerre az álságos anyukához és a fafejű osztályfőnöknőhöz. Kértem hassanak oda, hogy a *mobbing* véget érjen, bizonyos szavakat pedig egyszerűen nem szeretnék többé hallani. Manfred mamája mismásolt és porhintett, továbbá megvádolt, hogy üldözöm a fiát. A tanárnőnek viszont leesett a tantusz: a „fertő” szó talán mégse komilfó (a *Neusiedler See*-t hál’ isten még csak osztrák térképen látta). Összetrombitálta a gyerekeket, és közölte, nem kedveli a

diszkriminációt. Azóta Manfred egy másik fiút szívat. Fingósnak nevezi. Már tanulmányozom az értelmező szótárt.

Majd elfelejtem, az osztályfőnöknő egyik beszélgetésünk alkalmával megkérdezte, mit várok tőle (jelzem, akkor is ő hivatott). Mondok, semmi különöset, de mi lenne, ha néha megsimogatná Dani fejét. Mintha darázs csípte volna, felszisszent, és vagy egy métert hátrált, mint aki támadást vár. Hátha kiadom a parancsot, hogy engem is meg kell cirógatnia. „Hogy képzeled – fakadt ki –, akkor 25 másikat is meg kéne simogatnom!” „És, tisztelt asszonyom, szól valami ez ellen?” – öltöttem magamra legártatlanabb ábrázatomat. „Legalább Manfredet, *bitte*”.

Szabad időmben bosszút forralok. A magyar név megint szép lesz. Nem tűrhetem, hogy fiam *Wiennek* tanulja Bécsset és *Eisenstadtnak* Kismartont. Elvárom, hogy a *der Mulatschag* mintájára vezessék be az osztrákban a *der* (esetleg *die*) *Szomor* fogalmát is, ellensúlyozandó népi temperamentumunk kórosan egyoldalú megítélését Ausztriában. (Ha „szcomorh”-nak ejtik, lövetek.) Követelem továbbá, hogy a stájer Alpok ezentúl simuljon bele a Kárpát-Medencébe, és lakói fogadják el köztársaságunk elnökét (legalább Szili Katalint) legfőbb hadurukként. Már folyamatban a Soha Jobbat Mozgalom (SOJOM) bejegyzése, mely a Lajtán innen rekedt nemzetrész erkölcsi megtisztulását hivatott előmozdítani. Ombudsman is kéne már, mert tragikusan szaporodnak a magyarverések errefelé. Legutóbb nagyobbik lányomat vágta orrba főnöke, igaz, csak egy jól irányzott mondattal, a kórházban: „*Frau Magister* Elsdorf – dörrent rá a középkorú neurológus professzor – holnap karácsonyi ünnepséget tartunk, és már most megmondom magának, hogy ott legyen, bármelyik felekezethez tartozzék is.” Nü, Zsófikám, végre egyszer mohamedánnak néztek – nyugtáztam a történeteket szárazon. Közben kovácsoltam az erényt a szükségből: ha már így esett, magyar tájat akarok az Alpok alján, magyar mecsettel!

A Horror Háza

Nagyon bánnám, nyájas olvasó, ha a fenti történetfoszlányokból arra következtetnél, hogy Ausztria kihűlőben van. Ne aggódj, ha istállómelegre vágysz, nem kell felkúsznod a havasokba a lila tehenek közé. Alsó-Ausztria is megteszi. Lefogadom, hogy hallottál már Amstettenről és a gondos családapáról, akit nemrégiben a szívtelen hatóságok akadályoztak meg abban, hogy pincéjében tovább kényeztesse leányát és unokáit (hát akkora baj az, kérem, hogy az utóbbiakat is ő nemzette?). Ne félj, nem nyomasztalak tovább, még kénytelen lennél azt hinni, hogy Ciszlajtánia egy merő rémálom. A bécsiszelet rágós, a melanzsából kispórolják a kávé, és az a jó gráci nagynénikéd utálja Mozartot. Á dehogy, csak mostanában mindenről ugyanaz jut eszembe.

Itt van például ez a Josef Fritzl Amstettenből. Mond, azt is tudod róla, hogy már saját anyukáját is imádta (évekig befalazva tartani), s most a rács mögül üzenve nem győzi hangsúlyozni, hogy mindketten a náciizmus üldözöttei. A háború idején, a katonai fegyelem bűvöletében a mama állítólag addig szokta volt püfölni kisfiát, a jó Szevit, ha rossz fát tett a tűzre, míg az a földön fekvő el nem ájult saját vérében. Ez is egy módja annak, hogy az emberbe ivódjék a hitleráj. Fritzl a pincét mindmáig bunkernek nevezi, s nem talál kivetnivalót abban, hogy rab csemetéit éveken át elgázosítással fenyegette, egy korán meghalt unokáját/ gyermekét pedig elégette a ház kazánjában. Az olyan nüanszok meg végképp nem érdeklik, hogy a lányával, Elisabeth-tel iratott ál-búcsúlevelet Braunauban, a Führer szülővárosában adta postára. Istenem, épp arra járt. Közben – fogy az osztrák! – úton-útfélen gyártotta a gyerekeket: hetet

feleségének jó férjként, másik hetet közös leányuknak szerető atyaként (atyai szeretőként).
Bátor és vallásos férfi, aki volt, folyton támadott, sose védekezett.

És most ez a derék úr áll a bíróság előtt, kiszolgáltatva a vádak egész sorának, közöttük az incestus még az egyik legenyhébb. A németben *Blutschande* (vérszégyen) a népi kifejezés, mi azért maradjunk a szegényes magyar nyelvben megismert „fertő”-nél. Abban a biztos tudatban, hogy Fritzl-szerű rémek nemcsak Belgiumban, Angliában, esetleg Nagy Oroszországban, a vad Ural aljában, de talán még a magyar *Puštán* is teremnek. Még szerencse, hogy – mint Amstettenben mondják – a „Horror Házában” a föld alatt felcseperedő gyerekek kitűnő állapotban vannak. Nem rontotta meg őket az iskola, a sok gonosz barát. Igaz, még egy kicsit vérszégyenyek, pánikrohamot kapnak, ha megnyikordul egy ajtó, és nehezen bírják a napfényt. Futni nem tudnak, időérzékük nincs, ám egymással saját – félállati – nyelven is képesek érintkezni. Egyikük görnyedten jár, és szívesebben kúszik négykézláb. Magára vessen, magasabbra nőtt, mint a plafon.

Az öreg Josef a börtönben klausztrofóbiára panaszkodik. Mélyen vele érzek.

Bécs, 2009. január

[Tetszik](#) [Megosztás](#) [Regisztrálj](#), hogy megnézd, mi tetszik az ismerőseidnek.

Kategória: Archívum | Rovat: - | Típus: -